

III

(Förberedande akter)

EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN

EESK:S 494:E PLENARSESSION DEN 10–11 DECEMBER 2013

YTTRANDE från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2012/2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond”

COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD)

(2014/C 170/07)

Föredragande: **Dimitris Dimitriadis**

Den 5 september 2013 och den 10 september 2013 beslutade Europeiska kommissionen respektive Europaparlamentet att i enlighet med artikel 175 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2012/2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond

COM(2013) 522 final – 2013/0248 (COD).

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 14 november 2013.

Vid sin 494:e plenarsession den 10–11 december 2013 (sammanträdet den 10 december) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 153 röster för, 3 röster emot och 4 nedlagda röster.

1. Slutsatser

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) ser positivt på hur Europeiska unionens solidaritetsfond⁽¹⁾ har fungerat hittills, och kommittén har också stött inrättandet av den ända från början⁽²⁾.

1.2 EESK anser att man omgående måste ändra förordning 2012/2002, som avser verksamheten i EU:s solidaritetsfond, eftersom ändringen redan är försenad⁽³⁾, och vi stöder kommissionens insatser, trots att det nya förslaget är mycket konservativt, vilket är en åsikt som även Europaparlamentet delar⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Rådets förordning (EG) nr 2012/2002 av den 11 november 2002 EUT L 311, 14.11.2002.

⁽²⁾ EESK:s yttrande om ”Förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond”, EUT C 61/30, 14.3.2003, s. 187–188.

⁽³⁾ EESK:s yttrande om ”Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond”, EUT C 28/14, 3.2.2006, s. 69.

⁽⁴⁾ Betänkande från Europaparlamentet om Europeiska unionens solidaritetsfond, genomförande och tillämpning, C2012/2075, A7-0398/2012, 20.12.2012.

1.3 EESK anser att rådet genom att förkasta kommissionens förslag 2005 ⁽⁵⁾ missade ett tillfälle att föra in nya grunder för fondens verksamhet.

1.4 EESK anser att man måste vidta alla åtgärder som behövs för att minska byråkratin inom solidaritetsfondens verksamhet och göra förfarandena snabbare ⁽⁶⁾.

1.5 EESK instämmer i de förändringar som föreslås i det nya förslaget till förordning, ⁽⁷⁾ dvs. att man inför förskottsutbetalning, förtydligar begreppen "större katastrof" och "exceptionella regionala katastrofer" samt att man ska vidta åtgärder mot medlemsstater som inte visar tillbörlig omsorg för att förebygga katastrofer.

1.6 EESK anser att man trots den särskilt svåra budgetperiod EU nu går igenom bör förutse större belopp för solidaritetsfondens verksamhet, om det mot förmodan skulle inträffa en särskilt stor större katastrof.

1.7 EESK anser att det är nödvändigt att fullständigt klargöra villkoren för solidaritetsfondens funktion, så att det inte skapas ogrundade förväntningar eller att den blir ett medel för politiska handlingar, men vi vill inte heller att befolkningar som får utstå svåra prövningar ska bli besvikna.

1.8 EESK anser att ett verktyg som solidaritetsfonden utgör ett utmärkt tillfälle för EU att visa sin enighet och sin solidaritet. Man måste bara se till att dessa verktyg används på ett lämpligt sätt och att EU-medborgarna blir medvetna om unionens insatser och åtgärder.

1.9 EESK anser att man i fondens uppgifter även bör inkludera katastrofer som plötsligt uppstår på grund av "växthuseffekten" eller klimatförändringarna generellt, men även katastrofer som beror på terroristattacker.

1.10 EESK frågar sig varför villkoren för att utnämna något till en katastrof fortfarande måste ligga på en så hög nivå som "större", eftersom detta tvingar fonden att använda sina medel endast i undantagsfall och bara med hänvisning till undantagsbestämmelserna. Vi anser vidare att minimitrösklarna för de kostnader som anges vad gäller omfattningen av de konstaterade skadorna är för höga och måste sänkas.

1.11 Subsidiaritetvillkoret, som rådet tillämpar strikt, utgör en avskräckande faktor och försvårar i betydande grad kommissionens insatser. EESK vill att detta villkor ska tillämpas mer flexibelt.

1.12 Kommittén anser att man i många fall skulle ha kunnat – och kan – undvika stora katastrofer genom att använda befintliga europeiska mekanismer och resurser samt befintlig teknisk kunskap.

1.13 Kommittén instämmer i principen att den som förorsakat skadan ska betala.

1.14 Vi konstaterar att de stora katastroferna i Europa dessvärre har blivit allt fler under de senaste åren.

1.15 Vi uppmanar medlemsstaterna att förbättra sina interna förfaranden och mekanismer för att underlätta kommissionens arbete, genom att i god tid tillhandahålla information som är trovärdig, tillförlitlig och väldokumenterad.

1.16 Kommittén anser att en period på 9–12 månader för att fördela stödet är onödigt lång och inte tjänar syftet att ge ett akut och omedelbart bistånd.

1.17 EESK anser att man måste fastställa regler om offentliggörande och insatser för att föra fram fondens arbete så att detta når ut till medborgarna.

⁽⁵⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond, COM(2005) 108 final, 6.4.2005.

⁽⁶⁾ EESK:s yttrande om "Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om framtiden för Europeiska unionens solidaritetsfond", EUT C 181, 21.6.2012, s. 52.

⁽⁷⁾ Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 2012/2002 om inrättande av Europeiska unionens solidaritetsfond, COM(2013) 522 final, 25.7.2013.

2. Inledning

2.1 Europeiska unionens solidaritetsfond inrättades 2002 efter de katastrofala översvämningar som drabbade Central- och Nordeuropa, och syftet var att tillhandahålla extra hjälp till medlemsstaterna och anslutningsländerna vid större naturkatastrofer för att återskapa den ekonomiska verksamheten och samhällsfunktionerna i de drabbade områdena.

2.2 Solidaritetsfonden grundades genom ett brådskande förfarande när man insåg att unionen förfogade över betydande resurser för att hantera naturkatastrofer över hela jorden, men inte hade de verktyg som krävdes för att hantera liknande katastrofer på sitt eget territorium eller i anslutningsländerna.

2.3 Sedan den inrättades har solidaritetsfonden i många fall fungerat på ett tillfredsställande sätt, men den har även visat prov på organisatoriska och byråkratiska problem, vilket kommissionen försökte rätta till genom förslaget till förordning 2005. Trots det positiva omdömet från Europaparlamentet förkastade dock rådet detta förslag.

2.4 Taket för solidaritetsfondens årsbudget ligger på 1 miljard euro, vilket hittills har visat sig tillräckligt.

3. Den gällande förordningen

3.1 Huvudinslagen i den gällande förordningen om inrättande av solidaritetsfonden är följande:

3.1.1 Den grundades för att bistå medlemsstaterna och anslutningsländerna vid större naturkatastrofer och för att ge unionen möjlighet att göra akuta och effektiva insatser.

3.1.2 Den omfattar medlemsstaterna och de länder som har inlett anslutningsförhandlingar.

3.1.3 Den utgör ett kompletterande verktyg och tillhandahåller extra stöd för att finansiera akutinsatser.

3.1.4 Det fastställs att de främsta aspekterna på större katastrofer är överlevnadsförhållandena, den naturliga miljön och ekonomin.

3.1.5 En "större katastrof" anses vara en katastrof som förorsakar allvarliga skador i form av ekonomiska kostnader eller som en andel av bruttonationalinkomsten (BNI)⁽⁸⁾.

3.1.6 Enligt bestämmelserna ska solidaritetsfonden fungera genom särskilt snabba förfaranden och vidta omedelbara beslut.

3.1.7 Det stödberättigade landet bär alltid ansvaret för genomförandet av stödet.

3.2 I förordningen fastslås att största möjliga insyn och en ansvarsfull finansiell förvaltning ska råda.

3.3 Vad gäller de höga belopp som fastställts för att definiera stora "naturkatastrofer", införs även undantagsklausuler som avser "exceptionella regionala miljökatastrofer" och katastrofer "i ett grannland", men då gäller utomordentligt stränga kriterier och ett tak på upp till 75 miljoner euro. Undantagsvillkoren blev till slut regeln för ingripande från solidaritetsfondens sida på grund av de mycket höga belopp som i början hade fastställts för att definiera större katastrofer.

3.4 I enlighet med förordningen är de grundläggande prioriteringarna för solidaritetsfonden vid en större katastrof följande:

3.4.1 Omedelbart återställande av infrastruktur och utrustning inom områdena energi, vattenförsörjning och avloppsvatten, telekommunikationer, transporter och utbildning.

3.4.2 Tillhandahållande av tillfälliga bostäder och finansiering av räddningstjänst.

3.4.3 Vidtagande av åtgärder för att skydda kulturarvet.

3.4.4 Omedelbar röjning av katastrofdrabbade områden.

⁽⁸⁾ Beloppet för att en katastrof ska anses som större är fastställt till 3 miljarder euro i 2002 års priser eller över 0,6 % av landets BNI.

3.5 Den drabbade staten ska så snart som möjligt och senast inom tio veckor från det att katastrofen inträffade lämna in en ansökan om stöd till kommissionen, som också fastställer katastrofens omfattning.

4. Förslag till ändring av förordningen

4.1 I förslaget till ändring av förordning 2012/2002 om solidaritetsfonden föreskrivs följande ändringar:

4.1.1 Solidaritetsfonden införlivas i den nya fleråriga budgetramen 2014–2020.

4.1.2 Fondens tillämpningsområde slås tydligt fast så att det begränsas till naturkatastrofer, vilket även inbegriper katastrofer som förorsakats av människan.

4.1.3 En tröskel på 1,5 % av BNP på regional Nuts2-nivå fastställs (en befolkning på mellan 800 000 till 3 000 000 invånare) vad gäller "regionala katastrofer".

4.1.4 Det införs en möjlighet att på begäran av den berörda medlemsstaten betala ut snabba förskott med upp till 10 % av det förväntade stödbeloppet, med ett tak på 30 miljoner euro.

4.1.5 Man beaktar för första gången katastrofer som utvecklar sig långsamt, t.ex. torka.

4.1.6 Det införs bestämmelser för att stimulera effektivare åtgärder för att förebygga katastrofer, och man uppmuntrar användande av unionslagstiftning för att förebygga. Samtidigt får kommissionen möjlighet att avslå ansökningar, om medlemsstaten varit allvarligt vårdslös eller en liknande katastrof har inträffat för andra gången.

4.1.7 Det införs nya bestämmelser vad gäller bidragsberättigande för moms, och tekniskt bistånd undantas.

4.1.8 Förordningen tillåter i exceptionella fall undantag från vissa bestämmelser i budgetförordningen.

4.1.9 Ett tak på 3 miljarder euro eller 0,6 % av BNI fastställs för en katastrof som karaktäriseras som större.

5. EESK:s ståndpunkt

5.1 EESK har instämt i att man behöver ändra förordning 2012/2002 om solidaritetsfonden på följande sätt:

5.1.1 Det måste inrättas en effektivare stödmekanism vid naturkatastrofer i medlemsstaterna, anslutningsländerna och grannländerna.

5.1.2 Man bör ha befogenhet att ingripa även vid katastrofer som beror på industriolyckor eller tekniska olyckor.

5.2 Vi anser att de angivna beloppen är för låga om det rör sig om masskatastrofer som kan påverka en stor del av EU, t. ex. en kärnkraftsolycka, pandemier osv. och uppmanar kommissionen att ägna särskild uppmärksamhet åt detta.

5.3 Vi instämmer helt i kommissionens försök att snabba upp solidaritetsfondens administration och anser att den alltid måste utföras med hjälp av tillförlitliga förfaranden och med fullständigt säkra och enkla verksamhetsregler.

5.4 EESK uppmanar medlemsstaterna att använda fondens mekanismer med omsorg så att det inte skapas onödiga negativa konsekvenser för EU.

5.5 Vi instämmer i införandet av förskottsutbetalningar och i tillämpningen av begreppet "katastrofer som utvecklar sig långsamt", t.ex. torka. Kommittén anser också att i man i de återuppbyggnadsarbeten som planeras efter en naturkatastrof även bör inräkna återplantering av skog.

5.6 Kommittén anser att kommissinen måste vara särskilt strikt när det gäller medlemsstater som på grund av vårdslöshet framkallar stora katastrofer, trots att det finns EU-lagstiftning och särskilda europeiska finansieringar för att förhindra detta.

5.7 Vi tror att klimatförändringen kommer att skapa ännu fler naturkatastrofer i framtiden och vi uppmanar därför kommissionen att även innefatta sådana katastrofer i förordningen.

5.8 Vi anser att det civila samhället alltid spelar en viktig roll vid stora katastrofer och begär att kommissionen i den ändrade förordningen även ska innefatta möjligheten att ge stöd till specialiserade och certifierade organisationer som har de strukturer och kunskaper som krävs för att erbjuda sina tjänster.

5.9 Kommittén anser att effektivt fungerande mekanismer som solidaritetsfonden ger unionen möjlighet att i praktiken och på ett konkret sätt visa sin solidaritet. Vi uppmanar kommissionen att vidta de åtgärder som behövs för att EU-medborgarna ska informeras om unionens roll.

5.10 EESK anser att fondens finansiering måste införlivas i EU:s ordinarie budget så att man minskar de förseningar som uppstår på grund av de långsamma och byråkratiska förfaranden som inbegriper rådet, parlamentet och kommissionen, men det bör samtidigt även finnas en mekanism för att öka finansieringen om det inträffar en särskilt stor katastrof som kräver ett utökat stöd.

5.11 EESK håller med Europaparlamentet om att tröskeln på en andel på 1,5 % av BNP på regional Nuts2-nivå är för hög och inte tillåter att många allvarliga katastrofer inräknas i fondens tillämpningsområde, till medborgarnas besvikelse. Vi föreslår att andelen minskas till 1 % i syfte att främst täcka in de länder som har låga befolkningstal.

Bryssel den 10 december 2013

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Henri MALOSSE
